

Г О А І Е

пентрѣ

МІИТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 47.

Duminescá 23. Noembrie.

1841.

SEMN DE VIAȚĂ

націоналъ ші дн Бесаравіа.

— D. A. Хъждѣѣ ефор скоалеі цінѣ-
тале дн Хотін кареле аѣ фѣкѣт атыта сен-
саціе прін кѣвѣнтѣл че аѣ ростіт свѣт а-
кѣм доі ані ла прілежѣл знзі ексамен,
(безі Кѣріерѣл N. 10.) ла 24. Ізніе 1840
дн сеанца пѣвлікѣ анвалѣ а ачеші скоал-
лѣ аѣ четіт зн поѣ кѣвѣнт інтітѣлат „Сѣ-
веніре де челе трекѣте, ідее де челе де
фаѣѣ, ші арѣтаре де челе віітоаре а Мол-
давіей.“ Не паре реѣ кѣ ка Ромѣні пѣ
пѣтем мѣртѣрісі кѣ мѣдріе тоате кѣте
се кѣпріндѣ дн ачел кѣвѣнт, ші кѣ пѣмаі
ѣрмѣторѣл період есте вреднік де чінстеа
націей ноастрѣ:

„О націе ромѣнеаскѣ, націе де не а-
кѣм слѣвѣтѣ днтре тоате попоареле челе
маі фѣймоасе прін сѣвеніреле історіче а
времеі трекѣте, ші прін констітѣціа полі-
тікѣ де астѣзі (?), адрѣді амінте кѣ соарта
та есте ка съ ле днтречі пре тоате ода-
тѣ, прін чівілісаціа ші прін о славѣ каре
наше дн кѣлтѣра шііндѣлор ші а артелор,
кѣм челеалате попоаре те днтрекѣ прін
нареа днтіндере а днмѣрѣділор лор, ші
прін ачѣа славѣ а рѣсвоаіелор. Дн аде-
вѣр, дакѣ поі вом арѣнка о кѣвѣтѣрѣ

асѣпра ачелор попоаре каре ші аѣ кѣшї-
гат зн пѣте фѣймос дн аппалеле історіей,
поі vedem кѣ чел маі слав дн тоате прін
днтіндереа пѣмѣнтѣлї ші прін пѣмѣрѣл
четѣценілор, аѣ днтрекѣт тоате націле
прін репѣтеле сеѣ. Атепленї аѣа деавіа
а зѣча парте а Греціей, ші кѣ тоате а-
честе адрѣчреамінте а лор стрѣлѣчене дн-
кѣ кѣ чеа маі фѣймоасѣ лѣмїтѣ. Каре
есте оаре прічіна ачестей стрѣлѣчїрі? Не-
грешїт кѣ пѣї пентрѣ кѣ ветежіа лор ле-
аѣ дат дн време де шесе зеї де ані до-
мніа песте тоді чейлаці Греці, пѣ пентрѣ
кѣ аѣ вірѣїт арміле пенѣмѣрате а Перші-
лор ла Маратон, ла Саламіна, ла Платеа,
ла Мікале. Дар аѣ креат шііндѣле ші ар-
теле; дар аѣ кѣлтїват днвѣдѣтѣрїле ші
аѣ рѣдікат вечїнічїле монѣменте а ценї-
лї; аѣ апрїнс фѣклїа філософіей, аѣ пѣр-
тат лѣміна еї ла тоате попоареле, ші ле-
аѣ арѣтат днпрезлѣ кѣ шііндѣле ші кѣ
артеле каре днфѣрѣмѣседеазѣ вісаца, ші
віртѣділе карей даѣ зн адевѣрат преѣ. . .
Прін ачѣаста, міка ноастрѣ Молдовѣ
поате ші трѣвѣ съ ажнѣгѣ ші са ла мѣ-
ріре!“ —

Сѣ деа Дѣмнезеѣ съ се днпїнеаскѣ
ачесте патріотїче дорїнде; фїенде каре вѣн
Ромѣн ле фаче, дар. . . .

D. A. Хъждеѣ есте пълъ акъм кѣпо-скѣт дн Дачіа пѣтаі прін преалѣдатеа сеѣ кѣвѣнт асѣпра векеі славе а Молдавіеі; днсе лѣкрѣрїле сале нѣ се тѣрѣнеск дн атѣта. Длѣі де шї дн лїмба рѣсаскъ, аѣ лѣкрат мѣлте шї марї, шї маї тоате дн фолосѣл патріеі сале. Нѣ сокотїм дар фѣрѣ интерес де а фаче кѣпоскѣт четїторїлор пострї продѣкціїле D. Хъждеѣ, пре-кѣт пе ле-аѣ днпѣртѣшїт D. Кавалерѣл K. Стаматї алт лїтератор ромѣн каре зп портофолїѣ пїлн де фѣрѣмоасе ком-пѣнерї а сале, каре пѣдеждѣшїм вор ведеа дн пѣцїн лѣмїна зїлеї. — D. A. Хъждеѣ аѣ пѣвлїкат пълъ акъм, дн Вѣстнїкъ Европѣї за 1850 1) Кѣптече історїче а Молдавіеі, 2) Повестеа лѣї Дѣка Водѣ; дн Молва 1854 1) о леденѣ асѣпра лѣї Петречеїкѣ, 2) Жѣдекатъ ла сѣрдѣрїа де Орхеїѣ, 3) Кѣцегѣрї молдовенесї; дн Телескопѣ 1) Деспре лїтераторїї Бе-саравїеі 1854, 2) Кѣптечеле попѣларе а Молдавіеі дн прївїре історїкъ 1853, 3) Скрїсоаре асѣпра їмпортенціеі лїмбеї ро-мѣненїї пѣнтрѣ кѣпошїнда історїеі рѣсенїї; дн Лїсткї селѣкаго обѣщества въ O-деса 1) скрїсоаре кѣтрѣ D. Александрѣ Стѣрза асѣпра господѣрїеі кѣшпенїї а Бе-саравїеі, 2) Елена фїка лѣї Стефан чел маре. D. Хъждеѣ аѣ маї компѣс днкъ Ботанїка Молдавіеі рѣсене шї ромѣнене де пѣвлїкатъ днкъ, шї се днделетнїчене кѣ скрїереа зпї Dїкціонар ромѣнеск шї рѣсесѣ.

(D. Lit.)

ТРЕИ MANUSCRISE

пѣнтрѣ Г. Шїнкаї.

Іарѣ Шїнкаї! D. M. Когѣлнїченѣнѣ адїстант Домнеск, зїче дн бїографїа лѣї

Шїнкаї пѣвлїкатъ шї дн „Dacia са лїте-рарѣ“: „Хронїка лѣї Шїнкаї есте зп лѣ-крѣ атѣт де маре, атѣт де преїос, дн-кѣт кѣвїнтеле днї лїнесек спре аїтї арѣ-та мїрареа. Мїї де докѣментѣрї некѣпо-скѣте, раре се афлѣ адѣпате; шї нѣ стаѣ ла дндоеалѣ де а зїче, кѣ кѣт хронїка ачеаста нѣ ва фї пѣвлїкатъ, Ромѣ-нїї нѣ вор аве Історїе.“ Пѣнтрѣ D. Когѣлнїченѣнѣ ексемпларїѣл Хронїчеї есте деїдѣтѣлѣ аколо акасѣ дн Іашї, — прїп ѣрмаре кѣвїнтеле Дсале кѣпрїнд зп адеврѣ кѣ тотѣл ісѣиторїѣ че шї пе чеї маї со-мнѣрошї ар пѣтеа сѣї деїсепте днн летар-гїосѣл лор сопп. Надїе: фѣрѣ історїе! Се поате? Нѣ се поате. — Че ідеї посо-торѣте ачестеа! Шї пої Трансїлванїї днн акѣрор сѣн шї пѣтѣлїт ешї ачел Шїнкаї, фѣрѣ каре Ромѣнїї пѣр авеа Історїе, пої, карї авет непорочїреа де а нѣ пѣтеа кѣпоаше мѣлт лѣдѣта Хронїкъ маї де а-проане, маї пѣтеам ла тоате ачестеа аѣо-га маї мѣлте трѣсѣрї атѣт днн вїада лѣї Шїнкаї, кѣт шї днн ачелорлалцї дої вѣр-вадї контїмпоранї аї лѣї, деспре каре нѣ пе дндоїм кѣ ар фї тотдеодатъ трѣсѣрї, датѣрї пѣнтрѣ Історїа кїар а надїеї ромѣ-ненїї аша кѣт се афлѣ еа дн Трансїлва-нїа, дакъ Крїтїчїї пе вор да словозенїе а зїче, кѣ шї о надїе полїтїчене перекѣпо-скѣтѣ днїї поате авеа де нѣ тоатѣ, чел-пѣцїн днсеѣ фрагменте днн Історїа са.

Дн ѣрма челор атїнсе ла Нрѣл 12 а „Фоїї“ днн анѣл кѣргѣторїѣ, сосїрѣ перѣнд ла Редакціе треї бїографїї пѣнтрѣ Шїнкаї, доаѣ днн Трансїлванїа шї зпа днн пѣрѣїле Орѣзїї марї. Тоате ачестеа бїографїї ісѣо-рѣск маї мѣлт пѣтаї днн кѣпоскѣта Еленеї а пѣнѣрїторїѣлїї пострѣ Хронїграф, — кѣ

ачеа деосібіре днсь, кэмкь Днѣл П., кэм ам ші възет ла Нр. 42 а Фойі е дн старе а не дѣче prin спиноаса віацъ алѣ Шінкаі пълъ ла 1814., iar Днѣл П. пѣмаі пълъ ла 1804 ші Anonimѣл біограф де лжнгъ Оradia пълъ ла 1808., дн каре ан зіче кь ар фі ші тѣрїт Шінкаі дн Сатѣл Сінеа а магнатѣлѣ Daniil Ваиш дїн Комїтатѣл А-вазівар, де unde с'ар ведеа, кь пема Оradia дїн не вѣрватѣл пострѣ кь тѣлт маі painte морт, де кѣт с'аѣ днтѣмплат ачеаста дн адевѣр; пентрѣкь сѣнт довезі ne'ndoite, кэмкь Шінкаі ші пълъ ла анѣл 1814 маі дѣвласе оdatъ prin Трансїлванїа. О пемжнгѣтоаре дмпредїзраре есте ачеаста, кэмкь нічі сѣс лѣздадїї патрѣ Біографї, нічі алтѣл нїмїнеа нѣ не шїе арѣта локѣл ші дакь нѣ зіоа, тѣкар анѣл дн каре тѣрї Шінкаі. Д. П. не сѣлѣзіеце а лѣса, ка анекдотеле дїн віаца ачестѣї вѣрват маі віне сѣ піарѣ дн вечї некѣноскѣте. Дн прївінда анекдотелор дїн кѣрсѣл віецїї лѣї Шінкаі, фїе, піарѣ; днсь пентрѣ некѣноащереа локѣлѣї ші а времїї дн каре фѣ тречереа лѣї дїн віаца ачеста пентрѣ джнеѣл атѣт де дѣштѣноасѣ, кѣ че сѣ не деспѣгѣвїм? Редакторѣл ачестеї „Фой“ афлѣндѣсе днпайнте кѣ 10—12 анї дн Клѣж, дїн деселе петречерї ші дїекѣрсѣрї че авеа атѣт кѣ ѣн вѣрват ротѣн адѣнат дн шїїнде ші каре стѣтѣсе дн релѣдїї стрѣнсе фамїїларе анѣмїт кѣ ферї чїтѣл Петрѣ Маїор, кѣт ші кѣ алдїї оаменї маі тїнерї де аї подрїї, днделасе деспре Шінкаі атѣта, кэмкь не ла 1814 Г. Шінкаі інтра ші емїа дела кѣте ѣн магнат кѣ о пѣрке де декадї дн спїнаре, дн каре днїї дїнеа фелїзрї де кѣрдї (кѣм се веде пѣмаї маѣскрїсе), ші кѣ дѣпѣ кѣтѣва време

тот нѣ се шїе дн че ан! — ар фї тѣрїт — сѣ спѣнем сѣ не спѣнем? — песте Клѣж дн сатѣл Ікюд, дѣпѣче ар фї зѣкѣрїт не сѣпт стрешїніле оаменїлор. — Ноаѣ нѣ не стѣ дн воїе а зѣгрѣві маї нїѣ грелеле времї че зрмарѣ дн Трансїлванїа дѣпѣ тоартеа днпѣратѣлѣї Іосїф П., кѣчї атѣчї прїчїніле кѣдерїї ші а тїкѣлошїїлор лѣї Шінкаі ар венї ла чеа маї дорїтѣ лѣмїнѣ. Пентрѣче Шінкаі, каре днтемеїасе 300 школї ротѣнещї дн Ардеал*), пѣмаї фѣ сѣферїт ка Дїректор шкоалелор? Пентрѣче нѣ фѣ сѣферїт ка Ревїзор де кѣрдї ла Бѣда? — —

Кѣ ачест прїмеж Редакція нѣ лїпсеце а да четїторїлор ші зрмѣтоареле пѣдїне кѣвїнте дїн біографїа Шінкаїанѣ лѣкратѣ де Днѣл П., каре кѣ кѣт атїв нїце стрѣне ла але кѣрор сѣпет тѣлдї стаѣ шї аскѣлтѣ, кѣ атѣта сѣнт ші маї интересанте. Днѣл П. се дндреапѣт кѣтрѣ пої ші зіче:

„Domnѣле Редакторїѣ!

Nihil solet ingeniis summa nocere dies.
Ovidius.

„Кэмкь еѣ сѣнт ѣн адевѣрат Трансїл-вѣнеан, де нѣ аї шї, днкь не лесне маї пѣтеа кѣноаще дїн фантеле ші лѣзрѣрїле тѣле. Еѣ тотдеатѣна, ва ші чїсїалалдїї патрїоцї, маї тѣрзіѣ, ші пѣмаї атѣчї тѣ децент, кѣнд фрацїї пострїї де песте тѣнцїї Карпадїлор пѣнѣмаї аѣ днчепѣт, дар аѣ ші іспрѣвїт лѣкѣрѣрї, каре кѣ дрептѣл се

*) Дар unde маї сѣнт дїн ачелеа 300 школї? Нічі Дїректор актѣл н'аѣ. — Д. к. Гѣверн порѣнече а се да о маї възѣ едѣкадїе Ротѣнїлор, кѣтелеа Комїтатѣрї (шї анѣмїт ал Тѣрзії кѣ тѣлѣ дѣдѣрѣ) дѣдѣрѣ шї Денѣтадїлор дн інстрѣкцїе, ка ачест обїект сѣ се іа дн сѣс ла Віета віїтоаре. Шї аної?

ciinea de noi. Биография рѣпосатѣлѣ Г. Шинкаї дѣмї іесте кѣпоскѣтъ де опт ані; о ам дн тѣпъ де атѣта вѣме, шї тотѣшї чѣле маї дѣтѣї тѣсѣрї а вїедїї ачестѣї пемѣрїторїѣ Літераторїѣ шї патриот тѣвѣї съ іасѣ ла лѣмїпъ прїп зп Молдаво-Ромѣн, зп вѣрват тїпѣр, каре, де пѣ тѣ дѣпшѣл, дѣпаште де чїпчї шеасе ані се афла дѣкѣ дн Академіа Берлінѣлѣ. — Дар че тїраре? Нѣ аѣ ешїт віада вестїтѣлѣї Фавѣліст ал Ромѣнілор Дїмітріе Цїкїндеал, а рѣвїнїторїѣлѣї кѣлѣтѣреї націонале Г. Лазар прїп Д. І. Еліад дн Цара ромѣнеаскѣ? А пемѣрїторїѣлѣї шї престе веакѣл съѣ дѣпалтеї Ценїї В. Фавїан прїп Д. Попескѣ Скрїван Молдаво-Ромѣнѣл? Шї че шїї, оаре П. Маїор, С. Клаїн, ачешї дої корїфеї а Клерѣлѣї шї а Літераторїлор Нації Трансїлвано-Ромѣнеїї пѣшї-вор афла іарѣшї дн ачѣле пѣрїї Биографїї лор?“

„Да те мїнѣзезї, шїїїї паре рѣѣ, кѣ лѣкрѣрїле мерг аша, шї аї тот дрепѣл спре ачаства, пентрѣкѣ ватѣркѣ Патріа поастрѣ аѣ авѣт дн тоате веакѣрїле вѣрвадї дѣпвѣцаїї, прекѣт доведеск скрїсорїле лор, дар атѣца шї аша солїзї, кѣдїї аре акѣт, нїчї одатѣ пѣ аѣ авѣт; вѣрвадїї, зїк, атѣт дн чїпѣл преодеск кѣт шї чел тїренеск, карїї не орї че катедрѣ а знеї зпїверсїтѣдїї Езропѣне ар фаче чїпсте, дѣсѣ нація поастрѣ ачешїї фѣлїѣ де вѣрвадїї нїчї одатѣ пѣ аѣ шїїт, пѣ зїк аї спрїжїнї, дар нїчї аї предѣї, дѣпѣ кѣт с'ар фї кѣвенїт.“

„Дїн ачаства прїчїпѣ о парте а Літерадїлор пошрїї аѣ фост сїліцї ашї пѣрѣсї патріа шї ашї кѣзта порочїреа дѣтр'алте дѣрї. Чеїалалдїї Літераторїї аї пошрїї, карїї се маї афлѣ не ічї колеа пѣштре пої, не лѣпѣ съпїдїрїле венїтѣрї сѣпт дѣпгреоїадї

кѣ чѣле дїн дерегѣторїе аша, кѣт пар аѣ вѣме асе дѣделетнїчї кѣ чѣле че се цїн де літератѣрѣ.“

Дѣпѣ че кондеїл Длѣї П. скоате віаца лѣї Шинкаї дѣпѣ кѣт с'аѣ зїс маї сѣс, апої дѣкеїе аша:

„Деспре Шинкаї се поате зїче, кѣ орї че аѣ скрїс, scripsit inter dolores et aegumnas. Фїе оаселе лѣї орї знде вор фї, сѣфлетѣл лѣї іесте пегрешїт дн локѣл ферїчїрїї, дакѣ іесте адевѣрат ачѣїа че аѣ зїс ачел таре Фїлософ шї Ораторїѣ ал Романилор Чїчеро: „Тѣтѣрор ачелора, каре аѣ спрїжїнїт патріа кѣ артеле, о аѣ ажѣтат кѣ сѣатѣл, о аѣ тѣрїт прїп шїїпце шї лѣкрѣрїї дѣпвѣцате, ле іесте гѣтїт зп лок авѣмїт дн черїѣ, знде чеї рѣпосадї дн вѣчї се афлѣ. — Мїе дѣмї паре рѣѣ, кѣ пѣ пот рѣдїка ачестѣї патриот зп монѣмент маї стрѣлѣчїт. — — Чел маї таре шї маї стрѣлѣчїт монѣмент пентрѣ рѣпосатѣл ва фї ачела, каре іл ва рѣдїка прїп тїпѣрїреа Хронїчеї Ромѣнілор Кѣвїошїа са Пѣрїнтеле Германо дїн Іашї, дѣтѣрѣ а кѣї пропрїетате се афлѣ ачел Манѣскрїс; зп монѣмент, каре дн нація ромѣнеаскѣ дн вѣчї а амѣндѣрора дѣлчеа адѣчере де амїпте ва пѣстра, П.“

Четїнд сѣ ачестеа шї алтеле асеменеа ачестора дїн маї сѣс арѣтателе Манѣскрїсе, кѣдетѣнд чеваш маї тѣлт асѣпра лѣї Шинкаї шї а контїмпѣранїлор сѣї, пѣ почїѣ а пѣ тѣ опрї шї а пѣ рефлектá ічї колеа. Д. П. зїче, кѣткѣ о парте а Літерадїлор пошрїї Трансїлванї не-афлѣнд спрїжоанѣ шї предѣїре ла Нація са аїчї авасѣ, аѣ фост сїліцї ашї пѣрѣсї патріа

ші аші къзта порочіреа дитр'алте църї. Ачі de sine се ridikъ дитревареа: Есте нація виноватъ ла ачест рѣѣ? Ръспзндем нѣ dea дрентѣл чи piezін: Nadia romъ-neаскъ не аічі стѣ съпт епітроніе ші зп пѣпїа че поате? — — Дитр'ачеаїа съ нѣ зїгѣм а deocївї шї дитре чеї ешїдї дїн патріа поастрѣ. Есте адевѣрат, кѣмкъ кїар дїн веакѣл Ракоділор, не кѣнд шї комзїнація ера маї маре дїн Трансїлванїа, трекарѣ мѣлї вѣрвадї дн Молдавo-Ромѣнїа, днсъ нѣ тот дїн зпѣл шї ачелаш дндемн. Шїї шї анзїт дн времіле маї веки ешїрѣ дїн релїціосїтате, інтрарѣ прїн мѣвѣстїрї шї о парте вѣпѣ дїн еї се фѣкѣрѣ мѣргѣрїтареле статѣлї кѣлѣгѣреск (тѣгѣдзїаскъ ачеаста чїне поате). Алдїї їарѣш ешїрѣ нѣ къ доар' нѣмѣнтѣл пащерїї нѣ леар фї дат хранѣ чїнстїтѣ de тоате зїлеле, кѣ каре сѣнт шї алдїї шї тревзїе съ фїе мѣлѣзїмїдї дѣпѣ стареа патріеї поастре, нѣ, чї пентрѣкъ magazїа щї-їнделор адѣпате шї фрѣмоаселе лор таленте, саѣ ла зпїї кїар ценїл лор ле арѣта о алтѣ сферѣ маї ларгѣ, маї днналтѣ de лѣкраре, не каре еї не афлѣнд'о дн патріе о къзта шї афарѣ дїн ачеастѣ патріе, днсъ тот дн сѣмѣл націеї лор. Нѣ воїн а хотѣрѣ, дакъ ачеї кѣдї с'аѣ жѣртфїт не ачеастѣ кале а вїртѣдїї чеїї кѣрате саѣ шї нѣмаї а вїртѣдїї чївіле, 'шаѣ ажѣнс скопѣл, аѣ афлат дн цѣрїле вечїне врео мѣлѣзїміре пѣлѣ ера днѣѣ дн вїадѣ. Ам дорї, ка ачеї Молдавo-Ромѣнїї, карїї стаѣ дн капѣл тревїлор, атѣнчї кѣнд кѣдетѣ кѣтеодатѣ шї ла кофрэдїї лор, кѣм ле кам зїк „Днгренї“, ачеаста съ нѣ о пїардѣ дїн vedere*). А треїа пласѣ есте а-

*) De кѣнд не афлѣм дн ачеастѣ четате мѣр-

челор пѣдїїї, нѣмаї пентрѣ талентеле шї рѣвна лор прїгонїдї, дитре карїї нѣмѣрѣм шї не Шїнкаї.

Дн прївїнда ачестор дїн зрѣмѣ непо-рочїдї, съ не мѣнѣгїем, de are ачі лок мѣнѣгїереа, кѣ пїлдеме алтор вѣрвадї марї дїн сѣмѣл алтор нації. Лѣсадї-не съ нѣмѣрѣм не кѣдї-ва. Омер, татѣл націо-налїтѣдїї гречесїї шї а поезїеї аѣ мѣрїт, нїчї нѣ се щїе кѣм, шї рѣмѣнд нѣмаї а-некдоте деспре дѣнѣл, кїар Гречїї крѣдеа, кѣ ел мѣрїсе ка чершїторїѣ. Сократес фѣ сїлїт а веа кѣкъта дн темнїдѣ. Мареле Мїлдіадеc, мѣнѣтвїторїѣл Атенеї мѣрї дн темнїдѣ. Арістїдеc сїнгѣр пентрѣкъ ера преадрент, фѣ ексїлат. Слѣвїтѣл Темї-стоклес вїрѣторїѣл дела Саламіе мѣрї а-лѣнгат дн Персеїа. Ла Романї: Новїлѣ ероѣ Счїпїо вїрѣторїѣл лѣї Аннївал мѣрї ексїлат прїн чеа маї неарѣ недрентате. Пѣрїнтеле патріеї сале Чїчеро? мѣрї вѣн-дѣт de Октавіан Август прїн мѣла ачелѣї кѣпїтан, не каре кѣ пѣдїн маї пїнте 'л скѣпасе дела тоарте. Днкѣмѣтѣторїѣл шї мареле Крістофор Колѣмѣ фѣ тѣрѣт

дїнантѣ, зпїї дїн оаменїї тїнерї трекарїї прїн школї не дитреавѣ шї прїн скрїсорї: Оаре кѣм ар фї дн Молдавo-Ромѣнїа? Ної шї а-стѣдатѣ ле рѣспзндем кѣ ачел проверѣ: „Рѣ-мѣї акасѣ шї те хрѣнеде чїнстїт.“ Чїне ва авеа вреодатѣ тревзїндѣ de вѣрвадї харпїчї шї ідеадї, дншї ва къзта дн тоате зпїгѣрїле не знде се афлѣ Ромѣнїе. Пѣлѣ атѣнчї нїчї зпї нам de акасѣ. Маї мѣлт: пѣлѣ кѣнд Ромѣнїї дитре чеїлалдї Ромѣнїї вор трече тот дн категорїа челорлалдї стрїнїї, е маре несокотїндѣ а се мїшка чїнева дїн ва-тра веке. Ачі 'нї вїп дн мїнте статѣрїле Цѣрманїеї. Че днпрѣмѣтѣрї фрѣдесїї! — —

„Ап фіартъ греле ши цінэт ап темніць спре твѣдѣніѣ къ афлассе о лѣте поазъ. Дар вѣтѣл Галілеі! Фѣ сіліт а чіті зп ценѣнкѣ де атѣтеа орї псалмії покѣіндеї, пентрѣкъ доведеа преа днведерат спре фолосѣл неамѣлѣї оменеск, кѣткъ соареле стѣ ши плаведїї ка трѣпѣрї маї нічі кѣт сѣпт, се ротеск. Гѣтенберг афлѣторїѣл тіпографїей, днвїповѣдїт къ днѣлѣ кѣ тѣїестрїї дрѣченїї, ера съ кадѣ жѣртѣф фанатїстѣлѣї ши интересѣлѣї де ванї чѣл прїгопеа. Мїнѣлеа поезїей Shakespear енглезѣл, авїа дѣпѣ о сѣтѣ де анї фѣ кѣпоскѣт че ценїѣ череск ера. Шїллер ал Церманїлор трѣїа кѣ пісманїї ши преа не сѣпїре. Jean Paul череа мїлѣ дела Александрѣ Ампѣратѣл Рѣнїлор. Песталондї реформаторѣл педагогїей п'авеа дн Елвѣдїа са нічі хрѣпа де тоате зїмеле, ши кѣ теодатѣ нічі хѣртїе не каре сѣши скрїе скѣмпеле сале кѣрдї шчл. шчл. шчл.

Не ачеа пласѣ де оаменї, карїї кїар дн вина ши дн слѣвїчѣнїле лор днѣлѣ дн царѣ дн царѣ, сокотеск, кѣ нічі пої нічі Молдавѣ-Рѣмѣнїї авем а о номенї аїчі.

Г. Барїц.

ІКОАНА ПЪМЪНТЪЛЪІ

с а з

Карте де Цеографїе

скрїсѣ де

І о а н Р ѣ с ,

Професорѣл де Цеографїе ши Історїа Ыніверсалѣ
дн Лїчѣл дн Блаж,
дн треї томѣрї.*)

Лїпса знеї кѣрдї де цеографїе, каре пре лѣнѣгѣ днсѣнїреа де а кѣпрїнде дн

*) Днцїндѣрїле трїмісе лѣнѣгѣ Nr. 45 не фїїнд пентрѣ о парте зѣнѣ о четїторїлор де ажзис,

сіне днтреагѣ ачѣста цїїндѣ, дѣпѣ чеа де акѣт старе полїтїкѣ ши челе маї поазѣ дескоперїрї фѣкѣте днтр' лїпса, се днпрезѣне ши пре чеа де а пѣ фї преа волѣтї-поасѣ ши преа скѣтпѣ, днѣлѣт сѣ спарїе воєа ши а четїторїѣлѣї ши а кѣтпѣрѣторїѣлѣї, маї алес дн провїндїїле поастрѣ де тѣлт ера де тодї сімдїтѣ; ши кѣ тоате кѣ де обїще дорїам, ка врезн бѣрѣват, кѣ дестѣле кѣпоцїнде де астѣел де цїїндѣ, се днтрепрїнзѣ о лѣкѣре атѣт де фолосїтоаре обїщїї, днсѣ тоатѣ ачѣста ацентаре пѣтѣ акѣт не аз фост зѣдарнїкѣ. Дечї кѣ атѣта маї маре вѣкѣрїе дншї еа прїлеж маї жос днсептатѣл а фаче кѣпоскѣт прїп ачѣста тѣтѣрор Рѣтѣнїлор де обїще, іартѣ маї де осевї челор дн провїндїїле австрїаче, кѣткъ ачѣастѣ днделѣпгѣтѣ а тѣтѣрор ацентаре, прїп тїпѣрїреа маї сѣс вестїтеї кѣрдї дн Тїпографїеа де аїчі, де плїн ши дн тот кїпѣл кѣт маї кѣрѣнд ва сѣ се днплїнеаскѣ. Фолосѣл знеї асеменеа кѣрдї, ши хѣрнїчїеа преа вреднїкѣлѣї Автор ал ачѣдїа, сѣлнт маї кѣпоскѣте обїщїї, де кѣт се аївѣ трѣвїндѣ де енкомїѣ, сѣз рекѣмѣндаре. Кѣпрїнсѣл пре скѣрт ал ачѣїа, дѣпѣ днсеснї днсептѣрїле авторѣлѣї, вор фї дндетѣлїте а днплїнї тот, че ар пѣтеа асе маї поѣтї дн партеа амѣндѣрора, прекѣм зр-теазѣ: —

„Маї сѣс днсѣтпѣга Карте кѣпрїнде дескрїереа челор чїпчї пѣрдї а пѣтѣнѣтѣлѣї; днсѣ Европѣї, ка пѣрдїї маї алесе ши маї днтерѣсѣтоаре, сѣз дат лок маї тѣлт, ши

грѣвїм а фаче кѣпоскѣтѣ ачѣастѣ преа дорїтѣ карте ши прїп органѣл ачѣстѣї Фѣї, ка пѣнѣ а пѣ о анѣка нїде спекѣландїї, сѣ свскрїе ла данса тодї дорїторїї де а о авѣа-Ред.

челе-лате саз лзат дн тьсъръ маї мікъ,
пътаї дн томъа а тріілеа.“

„Дескриереа фіеце кърїї църї стъ дн
доаз пърці: А) Песте тот, Б) Дн парте
саз Топографіа. Дн чеа дн ткі дн 8—14
§§. съ аратъ: Мърцііреа, Пъсътъра цео-
графікъ, ші Мърімеа саз Аріа; Пътлптел
ші Кліма, Інсълеле, Апеле, Продвктеле,
Лъквіторїї, Характеръл лор, Кълтъра дн
Шінде ші Арте, Індустріа дн Мъестрїї ші
Негъдъторіа; Форма ківернісіреї, Пътереа,
ші Дандърїреа църїї. Дн Топографіе съ
дескрие маї днткі четатеа къпетенеаскъ,
апой алте локърї маї алъсе, ордндзіте дн
кхт поате фї дъпъ депъртареа лор дела
четатеа къпетенеаскъ: спре атеазъ-поапте,
ръсърїт, амїазъ-зі, ші апъс; саз дъпъ про-
віндїї, кьргътоаре, депъртареа де ла маре,
ш. а. кь ачел скоп, ка съ се днлеснеаскъ
аflareа лор пе харте. Дн Топографіе съ
дншіръ ші дъръмътърїле Четъділор веки
кь адъчереа амїпте а стрълвчїрїї лор де
атълча; ші їаръ локърїле дн Історіе дн-
съмпнае.“

„Нътеле фрлпчешї, енглезьщї, іспъ-
нешї, портъгъленцї, немцъщї, ш. а. де
ржд съ скрїв дъпъ кьт съ пропъндіе;
днсъ кжд вїн днткі днтръ () ші дъпъ
кьт съ скрїв, ші челе маї тълте ші лъ-
тїнеце.“

„Саз стръдвїт Авторъл а да віацъ ма-
теріей съчї; пентръ ачъеа дн дескриереа
локърїлор маї днтеръсате, а четъділор маї
марї, а характерълші ші а датїнілор зпор
попоаръ аъ стат маї тълт декхт лар фї
лъсат чева сістемъ преа стръпс зрнатъ:
де внде дескриереа песте тот дн знеле църї
е де о тьсъръ кь Топографіа; їаръ дн
челе маї депъртате маї маре ка ачаста.

Дн ачестеа тотешї аз фост сіліт а съ дн-
дрента дъпъ днлгъстеле марціні а кърції,
ка пь трекандъле съ се днпїедече ажъпче-
реа еї ші ла чеї кь міжлоэче маї де ржд
днзестраці.“

„Термінеле че лїпсеск дн лїмба ръ-
тхънеаскъ леаз днпръмътат маї кь самъ
дела чеа лътїнеаскъ; днсъ дхндълісе дн
кхт аз фост кь пьтїндъ формъ ръмънеа-
скъ. Дн днкъпцїрареа кьвїтелор стреїне
саз цїнзт калеа де міжлок; їаръ формареа
стїлълї фъ дндрептатъ маї тълт дъпъ
кърціле весерїчешї.“

Ачесте 3 томърї вор кьпрїнде, фїеце
каре ка ла 20 де коале дн октав маре,
тїпърїте пре хъртіе фръмоасъ ші кь літере
кьрате. Прецъл знеї коале ва фї пентръ
DD. Съскрїїторї кьте 3 кр. дн арцінт
пре хъртіе де тїпарїх днсъ фръмоасъ, саз
4 кр. тот асемеңеа пре хъртіе велїпъ, ка-
ре дн вор пльті ла сфършїт, кжд вор
прїїмі адекъ кърціле фръмос легате.

Дечї сжнт рьгаці прїп ачаста тоцї
ївїторїї де літератъра націоналъ, кьцї ле
дъ тхна, прїп о мікъ жертвъ де о сьтъ
непсемпътоаре, кьт есте 3 саз 4 фїорїні
дн арцінт пентръ тьстреле томърїле, а а-
жъта о днтрепрїндере атхт де фолосїтоа-
ре, ші а кьцїга, пентръ ачеї пьцінеї ванї
о котоаръ де челе маї скъмпне ші маї дн-
тересанте кьноцінде.

Термінъл, пхпъ дн каре съ ащеаптъ
трїмітереа Чїнстїтелор Нъте, есте сфър-
шїтъл лшї Іанварїе ал аңлшї 1842.

Спре адънареа съскрїерїї сжнт рьгаці
маї кь самъ зръмторїї TT. DD.

а) Дн Трансілванїа: Алпїні Констан-
тїн, Протопон дн Медїанш. Балді Теодор,
Прот. дн Клъж. Барїц Георгїе, Редактор

дн Брашов. Бѣділа Петръ, Прот. дн Сивіѣ. Деак Іоан, Парох дн Сас-себеш. Фараго Іліе, Прот. дн М. Ошорхеаѣ. Ман Нікѣлае, Прот. дн Сивіѣ. Молнар Константин, Прот. дн Бѣлград. Марціан Тома, Прот. дн Деж-Огна. Маріан Іоан, Вікаріѣ дн Нѣсъѣд. Міхалі Грігоріе, Прот. дн Злагна. Панфалві Константин, Вікаріѣ дн Хенедоара. Поповіч Авесалом, Прот. дн Аврѣд. Серені Теодор, Вікаріѣ дн Фѣгъ-раш. Сімонеті Іоан, Прот. дн Сас-Регін. Шѣлѣу Александрѣ, Вікаріѣ дн Шѣмлеѣ. Товіас Александрѣ, Парох дн Аврѣд.

б) дн България: Арон Теодор, Канонік ші Префект Цімпазіѣлѣ дн Беіш. Берчан Стефан, Парох дн Логож, Гавра Александрѣ, Профессор дн Арад. Лѣзьрескѣ Павел, Парох дн Ліпова. Молдован Васіліе, Парох дн Арад. Сіларі Іосів, Dr. de Теологіе ші Секретаріѣ дн Орадіа-Маре. Теодоровіч Іоан, Парох дн Пещеа.

в) дн Валахія: Мѣрескѣ Іоан, Инспектор дн Краіова. Романов Іосів, Лівреріѣ дн Бѣкереці.

д) дн Молдова: Ніка Дімітріе, Лівреріѣ дн Іаш.

DD. Кѣлегѣторі пре лѣнгѣ деосевіѣтѣ тѣлѣшніѣ вор пріімі дела 11. екземпларе ѣнѣл дн чіпсте. Екземплареле се вор тріміѣ фѣръ вре о днгрехере а DD. Кѣлегѣторі. Нѣмеле ші вані се вор тріміѣте аічі ла днсѣш Авторѣл.

Маі презрѣтѣ днѣшт пентрѣ корекѣтѣрѣ ші форма дн афарѣ а кѣрѣці, дн парѣа Тіпографіеі се ва пѣне тоатѣ сілінда, ка съ тѣлѣшѣаскѣ пре DD. съѣскрїіторі.

Блаж, 18/50. Окт. 1841.

Дн парѣа Тіпографіеі
Т. Сірагіу м. р.,
Префект ші Проф.

ТОАМНА.

Трекѣ вара кѣлѣдроасѣ
Вені Тоамна чеа фрѣмоасѣ
Шѣлѣлшѣгаты де род.
Авѣш вѣ ші деалѣрї сѣнѣ
Де гласѣрї де вое вѣнѣ
Ал веселѣлѣ пород.
Бѣрѣаці, фетей, прѣнчі алаергѣ,
Бѣтрѣнї съ сілеск съ теаргѣ
Ла кѣшпїї, ла лѣнчі, ла вїї,
Днѣсѣ, днжос се-фрѣнѣштѣ,
Кѣлег, адѣнѣ ші кѣштѣ
Кѣ гласѣрї дн алте, вїї.
Днї порѣшѣѣл днї карѣ,
Алѣці кѣшпїїле арѣ
Ші арѣнк семѣлѣтѣрї,
Фасоале, тазѣре, ліпте
Кѣлесе де маї пайнте
Се-ѣсѣк дн вѣтѣтѣрї.
Тінара лѣсѣнд павѣоѣї
Дескѣлѣ стрѣнѣ картоѣї
Шѣлі грѣшѣдеде шѣрѣн лок.
Фетїде, прѣнчі адѣн прѣне,
Мере, гѣтѣї, пѣчі, алѣне,
Тот кѣ сълѣтѣрї ші кѣ жок.
Авѣш нїменї сѣрак нѣ е,
Ленешѣл кіар съ вѣ спѣ
Кѣ ші ел чеѣа а стрѣнс,
Ліпсіѣл нѣ маї чершеде,
Авѣш стѣ ші се-кѣеѣе,
Маї пайнте де а пѣлѣс.
Кѣ ѣн кѣѣшт тоамна фаче
дн тоатѣ латѣреа наче,
Прін Дѣмнезеескѣл дар.
Де ші фрѣнѣа шѣлѣлѣнеде,
Се-скѣтѣрѣ, се-топене,
Дар фїе, ва шѣрѣзі іар.

А. Пана.